సాయంకాలమైంది

– గొల్లపూడి మారుతీరావు

"సాయంకాలమైంది" నవల మొదటి నుంచీ మంచి పుణ్యం చేసుకుంది. ఆంధ్రప్రభలో సీరియల్‌గా వస్తున్నప్పటి నుంచీ వందల్లో అభిమానుల్ని, చాలామంది భక్తుల్నీ పోగుచేసుకుంది. ఈ పదేళ్ళలో ఓ వందమందైనా ఈ నవల గురించి ప్రస్తావించినప్పుడు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి "వేయిపడగల" ప్రసక్తి, పోలిక తెస్తూ వచ్చారు. అందరికీ చెప్పే అవకాశంలేదు కనుక - యిక్కడ చేతులు కట్టుకు చెప్పే నిజం ఒకటుంది. నేను "వేయిపడగలు" అప్పటికీ, యిప్పటికీ చదవలేదు. అయితే అంతటి మహారచయిత రచనను నా నవల గుర్తు చేయగలిగినందుకే నాకు ఎంతో ఆనందం. కాస్తపాటి గర్వం.

శ్రీ వైష్ణవ సత్సంప్రదాయ వైభవాన్ని సవివరంగా నాకు తెలియచెప్పిన పూజ్యులు శ్రీశ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యుల వారికీ, శ్రీ సాతులూరి గోపాలకృష్ణమాచార్యుల వారికీ నా ధన్యవాదాలు. ఆంధ్రప్రభలో ఈ నవల రాయడానికి కారకులు మిత్రులు, అప్పటి వారపత్రిక సంపాదకులు వల్లూరి రాఘవరావుగారు. మొదటి అధ్యాయం స్వయంగా చదివి ఆయన చేతిలో పెట్టినప్పుడు పులకించి పాదాభివందనం చేసి అందుకున్నారు. వారి సంస్కారమది.

సరే! మాజీ ప్రధాని పి.వి.నరసింహారావుగారి దగ్గర్నుంచి ఎందరో సాహితీపరులు, పాఠకులు ఈ నవలకు అభిమానులయ్యారు. చాలా మంది భక్తులయ్యారు. చదివి భోరున కన్నీరు కార్చి నాతో గంటలకొద్దీ మాట్లాడిన మహిళలున్నారు. 200ఆలో ఈ నవల ప్రచురితమయింది. సరిగ్గా ఏడు సంవత్సరాల తర్వాత గుంటూరు నుంచి రవికృష్ణ అనే ఓ తెలుగు పండితులు నవల చదివి, ఆనందించి - సవివరంగా ఇందులో కనిపించిన లొసుగుల్ని ఎత్తిచూపుతూ ఎనిమిది పేజీల ఉత్తరం రాశారు. "నా అజ్ఞానం కొద్దీ నెరుసులు అనుకుంటున్నానేమో నేను పానకంలో పుడకలు అనుకుంటున్న వాటిని బాల్య చాపల్యం కొద్దీ మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను" అని సవినయంగా రాశారు. ఈ ఒక్క ఉత్తరాన్నే యిలా ముందుమాటలో ఉటంకించదలిచాను.

వాటిలో అన్నీ లేదా చాలా అంశాలు సహేతుకంగా, సబబుగా వున్నాయి. రెండో ప్రచురణ సందర్భంలో ఆయనకి ఫోన్ చేసి, ఆ సవరణలను మరొక్కసారి తెలియజేయమన్నాను. తెలియజేశారు. వారికి కృతజ్ఞతలు. ‘

కొన్ని రచనలకు పుట్టిన వేళా విశేషముంటుందేమో. బెర్నార్డ్ షా తన రచనలన్నింటిలో "సెంట్ జోన్"ని ఎక్కడో ఎంపిక చేసి చూపిన గుర్తు. కాలచక్రం ఒరిపిడిలో ముందు తరాలకు నా రచనల్లో ఈ "సాయంకాలమైంది" నవల, "కళ్ళు" నాటిక, "రాగరాగిణి" నాటకం, "జుజుమురా" కథ, "కళ్యాణి" రేడియో నాటిక - యిలా నిలవగలిగితే అది నాకు దక్కిన అదృష్టమేననుకుంటాను.

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

విప్లవం అంటే - గతంలో ఆయుధాలతో అడవుల్లో తిరిగేవారు చేసే పని - అని ఒక అభిప్రాయం ఉండేది నాకు. మీరు మీ మీ ఆయుధాలతో సమాజాన్ని కొత్తగానయినా చక్కటి బాటలో నడిపిస్తున్నారు. అందుకు గురువుగారైన మీకు - మీ అనుమతి లేకుండానే - మీ శిష్యుడిగా ప్రకటించుకుంటున్నాను.

జె. శ్రీనివాసరెడ్డి అనే మొద్దు శీను, ఖైదీ నంబరు 405, మహానది బ్లాక్, చర్లపల్లి

(గత సంచిక తరువాయి)

13

"**తిరుమల పై దేశాలకు** ఎందుకు వెళ్ళాలి?" పసివాడిలాగా అడిగాడు సుభద్రాచార్యులు.

రెండు రెళ్ళు ఎంత? అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పేంత సూటిగా చెప్పాడు వెంకటాచెలం.

"బాగా చదువుకున్నాడు గనక"

"బాగా చదువుకున్నవాళ్ళంతా దేశం వదిలి పోవాలా?"

వెంకటాచెలం నవ్వాడు.

"ఇది వ్యవస్థని అడగాల్సిన ప్రశ్న. ఈ ప్రశ్నని ఎవరు, ఎవరిని అడగాలో తెలీక అప్పుడే చాలా తరాలుగా సామర్థ్యాన్ని, తెలివితేటల్ని పై దేశాలకి పంపించేస్తూ మనం నష్టపోతున్నాం."

ఈ తండ్రి అడిగే ప్రశ్నకి ప్రభుత్వమో, విద్యారంగమో, వృత్తిరంగమో సమాధానం చెప్పాలి. ఇది పద్మనాభంలో పుట్టిన ప్రశ్న కాదు. సుభద్రాచార్యుల ప్రశ్న చాలా మంది తండ్రుల మనసుల్లో విచికిత్సకి చిన్న నమూనా.

ఈ ప్రశ్నని సుభద్రాచార్యులవారు అడుగుతున్నప్పుడు ఎడిత్ కామెరాన్ పక్కనే ఉంది. ఈ ప్రశ్నని ఇంగ్లీషులో తర్జుమా చేయించుకు విన్నది. "ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం నాకు తెలుసు" అంది.

వెంకటాచెలం ఆశ్చర్యపోయాడు.

"మీ దేశంలో చదువుకీ, అర్హతకీ, సామర్థ్యానికి కులాల గుర్తులు పెట్టుకున్నారు. మేం కేవల సామర్థ్యానికి, విజయానికి డబ్బు గుర్తుపెట్టుకున్నాం. మీరు సరుకుని 'కులం' పేరుతో బేరీజు వేస్తారు. మీ పాత తరాలు చేసిన నేరాలకి చాలా తరాలు ముడుపులు చెల్లిస్తున్నారు. మా పాత తరాల్ని మేం అడవుల్లోకి తరిమేశాం. రెడ్ ఇండియన్ల దేశాన్ని ఎందరో కాందిశీకులు ఆక్రమించుకున్నారు. మాకు బాగా బతకడమే లక్ష్యం. మీరు ముసలివాళ్ళని గౌరవించి సంప్రదాయాన్ని నిలబెడుతున్నామని చంకలు గుద్దుకుంటారు. మీ పద్మభూషణ్‌లూ, భారతరత్నలూ జీవితం ఆఖరిదశలో ఉన్న సమాజానికి సెంటిమెంటల్ తృప్తి నిచ్చే పెద్దలు. మా దేశంలో ప్రతియేటా నోబెల్ బహుమతులు పుచ్చుకునే యువరక్తం కావాలి. ప్రతియేటా కొత్త ఆలోచనకి పట్టం కట్టాలి. మేం యువకుల సామర్థ్యాన్ని సంపాదించి, వాడుకోవడానికి సముద్రాలు దాటి వెళ్తాం. మీ అబ్బాయి స్పెషలైజ్ చేసిన చదువు వినియోగానికి నేను రెండేళ్ళుగా డెట్రాయిట్ జనరల్ ఎలక్ట్రిక్ కంపెనీలో ఒక విభాగాన్ని సిద్ధం చేస్తున్నానంటే మీరు నమ్ముతారా?"

సుభద్రాచార్యులు ఆమె మాటలకి అవాక్కయ్యాడు. వాటి నిజానిజాలు ఆయనకు తెలీవు. తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తి లేదు. ఎవరో ఎవరికో అన్యాయం చేస్తే తనే ఎందుకు శిక్ష అనుభవించాలి? తన కొడుకే ఎందుకు దూరం కావాలి?

ఆ నేరంలో తమ తాతగారు ఓ పంచముడిని అసహ్యించుకున్న భాగం తనకీ ఉన్నదని ఎవరూ ఆయనకి గుర్తు చెయ్యలేదు. అందరూ ఆనాడు కుంతీనాథాచార్యులు వారిని బ్రతిమలాడారు. కానీ తన పుట్టుకకు తనకే బాధ్యతాలేని ఆ పంచముడి మనస్సు ఛిద్రం కావడాన్ని ఆ రోజుల్లో ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. విచిత్రం. ఆ నిస్సహాయుడూ పట్టించుకోలేదు. కర్మని, ప్రారబ్ధాన్ని నమ్మే దేశం, ఎంతో కొంత ప్రాయశ్చిత్తం చెయ్యాలి. తప్పదు.

జగద్గురువు ఆదిశంకరులు ఆనాటి మహోన్నత అభ్యుదయవాది. ఆయన ఉపదేశ పరంపరని నెత్తిన పెట్టుకున్న జాతే, పంచముడికి సాష్టాంగపడిన ఆయన సంస్కారాన్ని అవగాహనలోకి తెచ్చుకోలేదనిపిస్తుంది. ఆ పంచముడిని సాక్షాత్తూ శంకరుడిని చేసి ఆ సంస్కారాన్ని కేవలం భగవంతుడి అంగీ తొడిగి వదిలిపెట్టింది. సంతృప్తిపడింది.

ఎడిత్ కామెరాన్ చేసిన పని విడ్డూరమేం కాదు. ఆ రోజుల్లో ఆంధ్రాయూనివర్సిటీ వైస్ ఛాన్సలర్‌గా ఉన్న సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్‌గారు అలాంటి పనే చేశారు. రాబోయే అయిదారు తరాలకి ఉపకారం చెయ్యగలిగిన విద్యావేత్తలని ఇంకా వారు చదువుకునే దశలో ఉండగానే గుర్తుపట్టి, ఉద్యోగాల్ని కేటాయించారు. ఓ దశలో ఆంధ్రాయూనివర్సిటీనిండా ఆంధ్రులు తప్ప మిగతావారు ఉద్యోగాలలో ఉన్నారనే అపవాదు వచ్చింది. ఈ అపవాదు రాజకీయమనే చెదపురుగుకి ప్రారంభం. ఆ రోజుల్లో ఆయా రంగాలలో నిష్ణాతులయిన విద్యావేత్తలందరూ ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలో పనిచేశారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే ఆ రోజుల్లో ఆంధ్రాయూనివర్సిటీలో పనిచేసిన విద్యావేత్తలందరూ అటు తర్వాత కాలంలో రాష్ట్రపతులూ, కేంద్ర విద్యామంత్రులూ అయ్యారు. ఈ దేశానికి సామర్థ్యాన్ని వెదుక్కునే అలవాటు పోయింది. కులాన్ని, జాతిని వోట్లుగా తర్జుమా చేసుకునే దుర్వ్యసనం ప్రారంభమయింది. లేకపోతే నోబెల్ బహుమతి భారతీయుడి కొచ్చిందని పై దేశాలలో ఉంటున్న అమర్త్యాసేన్‌కి వచ్చాక చంకలు గుద్దుకునే దుర్దశ ఈ దేశానికి పట్టేది కాదు. చరిత్రని గమనిస్తే జర్మనీలో నాజీల పరిపాలన కారణంగా దేశాన్ని వదిలి పోవలసిన ఒకరిద్దరు వినాపై దేశాలకి వెళ్ళి విజయాలు సాధించిన వారి కథ కనిపించదు. ఇంకా ఆశ్చర్యం కలిగించే విషయం ప్రపంచాన్ని తన దమన నీతితో భయభ్రాంతుల్ని చేసిన హిట్లరే తన జీవిత కాలంలో సామర్థ్యాన్ని గుర్తించి, పోషించి, ప్రోత్సహించి ఎవరూ ఊహించలేని గైడెడ్ మిస్సైల్‌ని ఆ రోజుల్లోనే తయారుచేయించాడు. ఇది చరిత్ర.

దేశాన్ని వదిలిపోవడం ఒక విధంగా తను కోరుకున్నదయినా, నిజంగా ఆ అవకాశం ఎదురుపడేసరికి ఎంతమందికి దూరమవుతున్నాడో అవగాహనకు వచ్చేసరికి కాస్త ఇబ్బంది పడ్డాడు చిన తిరుమలాచార్యులు. అయితే ఇది ఇప్పటికి 'కాస్త ఇబ్బంది' మాత్రమే. ముందు ముందు వినూత్నమయిన భవిష్యత్తు, అభ్యున్నతివేపు ఆహ్వానించే అమెరికా, అప్పుడే అన్నీ అమర్చి, ఆహ్వానించే ఉద్యోగం ఇవన్నీ సమిష్టిగా యువరక్తాన్ని ఉర్రూతలూగించాయి.

ఆండాళ్ళుకి అన్న దూరమయ్యే పరిస్థితి అర్థమయ్యే వయస్సు కాదు. చిన్నపిల్ల. కొత్త ప్రపంచం ఎలా ఉంటుందో ఆ ఇంట్లో ఎవరికీ తెలీదు. ఆ మాటకి వస్తే ఆ ఊళ్ళో ఎవరికీ తెలీదు. ఇంకా చెప్పాల్సివస్తే ఆ చుట్టుపక్కల 20,30 గ్రామాలలో ఎవరికీ తెలియదు. "ఆచార్లుగారి కొడుకు దొరల దేశానికి వెళ్ళిపోతాట్ట" అన్న కబురు ఊరూరా చెప్పుకున్నారు. మనవడు సూట్లు కొనుక్కోవడానికి ఇప్పుడవసరంలేని, మంగళసూత్రాలూ, చెవిదుద్దులూ ఇచ్చింది రుక్మిణమ్మ. ఒక గాబర్డీను సూటూ, ఒక ఉన్ని సుటూ కొనుక్కున్నాడు. వెంకటాచెలానికి తను తయారుచేసిన బొమ్మకి ప్రాణం పోసినంత గర్వం. విశాఖపట్నం తీసుకొచ్చి తిరుమలకి తన కానుకగా పెద్ద సూట్‌కేస్‌ను కొనిచ్చాడు.

జనరల్ ఎలక్ట్రిక్ ఆహ్వానం ఉంది కనుక వీసాకి ఏమంత శ్రమపడాల్సిన అవసరం లేకపోయింది.

తిరుమలకి ఇచ్చి పంపడానికి గుడిముందు నులకమంచాలు పరిచి వారం రోజులపాటు తిరుమలకి చాలా ఇష్టమయిన గుమ్మడి ఒడియాలూ, పేల ఒడియాలూ పెట్టారు వరదమ్మ, కైకవశి కలిసి. కొడుకు దూరమవుతున్నాడన్న బాధ ఏ కోశానా లేని ఒకే ఒక్క వ్యక్తి వరదమ్మ. కొడుకు దూరమవుతున్నాడన్న ఒకే ఒక్క ఆలోచనతో సతమతమవుతున్న వ్యక్తి సుభద్రాచార్యులు.

ఆయన దృష్టి భగవంతునివైపు, ఆధ్యాత్మిక సాధనవైపూ లగ్నమయింది. ఏ రకమయిన లౌకిక విజయం ఆయన హృదయాన్ని రంజింపచేయలేదు.

"అమెరికానుంచి ఇంటికి రావాలంటే ఎంత సమయం కావాలి?" అనడిగాడు వెంకటాచెలాన్ని.

ఆ ప్రశ్న ఇంతవరకూ ఎవరూ వెయ్యలేదు. విశాఖపట్నానికి విమాన సౌకర్యాలు తక్కువ. బొంబాయిలో దిగి రావాలి. "ఎంత లేదన్నా మూడురోజులు" అన్నాడు.

వైశాఖ శుక్ల చతుర్దశి నృసింహ జయంతినాడు తిరుమల అమెరికా ప్రయాణానికి ముహూర్తం పెట్టారు సుభద్రాచార్యులవారు. కొడుకు శ్రేయస్సుని దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రతి రోజూ పొయ్ గై ఆళ్వార్ 'వైయా తగళి' పాశురాన్ని నూటఎనిమిదిసార్లు పారాయణం మొదలు పెట్టారు.

బుల్లిరాజుగారు మూడు వజ్రాలు పొదిగిన ఉంగరాన్ని చేతికి తొడిగారు తిరుమలకి. అమెరికా వెళ్ళే టైం దగ్గరవుతున్నకొద్దీ రుక్మిణమ్మ మరీ బేలయిపోయింది. తనకి వయస్సు మీద పడుతోంది. ఇదివరకటి శక్తిలేదు. మళ్ళీ మనవడ్ని ఎప్పుడు చూస్తుందో ఇప్పుడు అమెరికా వెళ్ళకపోతేనేం? అనే ఆలోచన ఆమెకి రాలేదు. పెళ్ళయ్యాక అత్తారింటికి వెళ్ళడం ఎంత సహజమో, చదువయ్యాక పై దేశాలకి వెళ్ళడం అంతే సహజమని సరిపెట్టుకుంది రుక్మిణమ్మ.

ఓ రోజు చాపమీద పడుకున్న మనవడి తలని తన ఒడిలో పెట్టుకుని కూర్చుంది. తిరుమల ఆశ్చర్యపోయాడు. మామ్మ కళ్ళల్లోకి చూశాడు. ఆ కళ్ళల్లో నీళ్ళు లేవు. ఏదో చెప్పరాని దిగులు ఉంది.

"నా చిన్నతనంలో మా అమ్మమ్మ చెప్పేదిరా, ఎంతో పుణ్యం చేసుకున్నవాళ్ళకి చచ్చిపోయే ముందు దేవుడు పుష్పక విమానం పంపిస్తాడట. నా కడుపున పుట్టిన కొడుకు బతికుండగానే విమానం ఎక్కే మనవడిని కంటాడని అనుకోలేదు. నువ్వు మళ్ళీ వచ్చేసరికి నేనుంటానో లేదో తెలీదు. ఈ మామ్మ నువ్వు నూరేళ్ళూ చల్లగా ఉండాలని ఎక్కడున్నా దీవిస్తుంది" అంది.

"ఆళ్వార్ గళ్ వాళి అరుళిచ్చెయల్ వాళి" సన్నటి గొంతుతో ఆశీర్వాదాన్ని పాడింది. పాడుతూనే గోడని ఆనుకుని నిద్రపోయింది. మెల్లగా ఆమె తొడమీద తల తప్పుకుని లేచాడు. మొదటిసారిగా ఏదో అనిర్వచనీయమైన సంపదని వదులుకుపోతున్న దిగులు అతని మనస్సులో కదిలింది.

అయితే అది క్షణమాత్రం. ఇంకా రక్తంలో వేడి ఉంది. రుక్మిణమ్మ మనస్సులో గుబులు అతని మనస్సుదాకా ప్రయాణం చెయ్యడానికి మరో ఏభై సంవత్సరాలయినా కావాలి.

గుమ్మంలోంచి ఎవరో పిలిచారు. సరాసరి గుడిలోంచే బయటకి వచ్చాడు.

కూర్మయ్యని వెంటనే పోల్చుకోలేదు. ఈ మూడు నాలుగేళ్ళలో కూర్మయ్యని చూడలేదు. గుర్తుపట్టలేనంత పొడుగు ఎదిగాడు. రెండు విషయాలు కొట్టొచ్చినట్టు కనిపించాయి అతనిలో. పట్నం ఇచ్చిన సంస్కారం మొదటిది. పొడుగు చేతుల షర్టు, పాంటూ, బెల్టూ అందంగా ఉన్నాడు. రెండోది చదువు ఇచ్చిన కళ అతనిలో స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.

"ఫస్టుఫారం పాసయ్యాను సార్" అన్నాడు కాళ్ళకి నమస్కారం పెడుతూ.

లేవదీసి కావలించుకున్నాడు తిరుమల. "మొదట ఆ సార్ మానాలి. రెండు: ఈ నమస్కారాలు"

"మీరు నాకు చదువు నేర్పారు సార్"

వెనకనుంచి గుడి గోడకి ఆనుకుని, గోళ్ళు కొరుక్కుంటూ ఆండాళ్ళు చూస్తోంది. తన అన్నయ్య అమాంతం కావలించుకునే మనిషిని వింతగా చూసింది. ఆ గౌరవానికీ, ఆ ఆప్యాయతకీ కారణాన్ని అర్థం చేసుకునే వయస్సుకాదు ఆ పిల్లది.

"ఈయనేంటి? నల్లగా చింతమొద్దులాగున్నాడు?" అనుకుంది.

జేబులోంచి రిబ్బను చుట్టిన చిన్న పాకెట్ తీశాడు కూర్మయ్య. "ఇది తమకోసం" అంటూ చేతిలో పెట్టాడు. తిప్పి చూశాడు తిరుమల. పొడుగు చేతుల షర్ట్‌కి పెట్టుకునే బంగారు పూత పూసిన వెండి కప్స్.

"ఓ..గాడ్! థాంక్యూ" అన్నాడు తిరుమల.

"మిమ్మల్ని చూస్తుంటే నాకు చాలా గర్వంగా ఉంది సార్. మన ఊళ్ళో అమెరికా వెళ్ళే మొదటి వ్యక్తి మీరే" అన్నాడు కూర్మయ్య.

"నిన్ను చూస్తే నాకు ఇంకా గర్వంగా ఉంది కూర్మయ్యా! మన ఊళ్ళో చదువుకున్న మట్టి పిసుక్కునే మొదటి వ్యక్తి నువ్వే. మనిద్దరం ముందుకి చూస్తున్న తరానికి ప్రతినిధులం"

సైకిలుమీద వెళ్ళిపోతున్న కూర్మయ్యని ఉద్దేశించి అరిచాడు తిరుమల.

"ఎన్ని మార్కులొచ్చాయి?"

కూర్మయ్య నేలమీద కాలు మోపాడు. "ఇరవై తొమ్మిది, సార్ మీకు 35 రావాలి పాసవడానికి. కానీ మాకు 29 చాలు" సందు మలుపు తిరిగిపోయాడు.

ఊరు వదిలి వెళ్ళేముందు కలుసుకోవాల్సిన మనిషి ఒకరున్నారు - నవనీతం.

జైలుకి వచ్చాడు. "నీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాను. నీ భుజాలు కొలతలు నా దగ్గర లేవు. వెనక్కి తిరిగి నిలబడు" అంది. అల్లుతున్న స్వెట్టరుని వీపుకి ఆనించి చూసింది. ఆమె వేళ్ళు ఊలుని చీల్చుకుని శరీరాన్ని పలకరిస్తున్నాయి. తిరుమలకి భయమేసింది.

"రేపు మరొక్కసారి వస్తావా? స్వెట్టర్ పూర్తవుతుంది" అంది.

"ఇంక రాలేను. సంజీవి వస్తాడు. అతనికియ్యి. నాకు స్టేషన్లో చేరుస్తాడు" అన్నాడు.

నవ్వింది. "నీ కివ్వాలనుకున్నది స్వయంగా ఇవ్వలేకపోయిన వాటిలో ఇది రెండోది."

"మొదటిది"

"నేను" అంది కటకటాలలోంచి చూస్తూ.

పది ఎయిరోగ్రాముల పాకెట్ ఆమె చేతిలో ఉంచాడు. "నీకు వ్రాయడం రాదు. అయినా, సంజీవికి చెపితే నాకు రాసి పోస్టు చేస్తాడు" అని ఆమె చేతిలో ఉంచాడు.

నవనీతాన్ని వదిలిపోతున్నందుకు బాధ అనిపించలేదు. విచిత్రంగా ఒక విడుదలలాగా అనిపించింది. మనస్సుకి దగ్గరగా, ఆత్మీయంగా, ఇంకా బలంగా పెనవేసుకున్న అనుభూతికి దూరం కావడం ఒకప్పుడు విముక్తే అవుతుంది. నవనీతానికి ఇప్పుడు జరిగిన నష్టంకన్నా మరింత నష్టాన్ని కలిగించకూడదు. ఆ పవిత్రమయిన పువ్వులో కొన్నిరేకులు అప్పుడే రాలిపోయాయి. ఆ మిగిలిన వాటినయినా ఉంచగలిగినంత కాలం భద్రంగా ఉంచాలి.

జైలుకి ఎదురుగ్గా క్రైస్తవుల శ్మశానం. బస్సుకోసం నిలబడి రెంటినీ పోల్చుకున్నాడు. ఒకటి మానసికంగా చచ్చిపోయినవాళ్ళకి, రెండు శారీరకంగా పోయినవాళ్ళకి. ఎదురుగా కనిపించే నాలుగు గోడల వెనుక తనకి ఇష్టమయిన వ్యక్తి ఉంది.

మొదటిసారిగా గుండె గొంతులో కదిలింది. ఎందుకిలా పారిపోతున్నాడు తను? సమాధానం వెదుక్కునే వ్యవధిలేదు. బస్సు దూసుకు వచ్చేసింది.

వాల్తేరు స్టేషన్‌కి సుభద్రాచార్యులు, వరదమ్మ, కైకవశి, ఆండాళ్ళు, వెంకటాచెలం, జయవాణి, విక్టోరియా, సంజీవి వచ్చారు.

సంజీవి నవనీతం ఇచ్చిన పాకెట్ అతని చేతిలో పెట్టాడు. ఎర్రటి స్వెట్టరుతోపాటు, ఎయిరోగ్రాముల కట్ట కనిపించింది. తీసి చూశాడు. అన్ని ఎయిరోగ్రాములనిండా శ్రీరామ, శ్రీరామ అని వ్రాసి ఉంది. నవ్వొచ్చింది. నవనీతానికి తెలిసిన భాష అదే ఎన్నాళ్ళు గడిచినా చెప్పుకోగలిగిన సందేశమూ అదే

రైలు బయలుదేరబోతుంటే సుభద్రాచార్యులవారు ముందుకు వంగి "పెరుమాళ్ తిరుమొళి" మరిచిపోకు" అన్నారు చెవిలో. వరదమ్మ ముఖం వెలిగిపోతోంది.

వాల్తేరు స్టేషన్ రైలు దాటిపోతుంటే దూరమవుతున్న తన పరివారాన్ని చూసి ఒక్కసారి గుండె గుబగుబలాడింది. చిన్న నీటితెర కళ్ళల్లో నిండింది. గర్భగుడిలో మూలవిరాట్టులాగా సుబ్రద్రాచార్యులుగారు కనిపిస్తున్నారు.

"నాన్నగారిలో ముసలితనం కనిపిస్తోంది" అనుకున్నాడు తిరుమల.

ప్లాట్‌ఫాం చివర తృప్తిగా అతన్ని మరొక వ్యక్తి గమనిస్తున్నాడు. అతనిపేరు రాఘవాచార్యులు.

14

తన కడుపున పుట్టింది సాక్షాత్తూ విష్ణుమూర్తేనన్న స్పృహ తనకి ఉండరాదని కోరుకున్నాడు దశరథుడు ముందు జన్మలో. కేవలం తండ్రికి పుత్రునిమీద ఉన్న మమకారాన్ని పూర్తిగా అనుభవించాలన్నదే ఆయన లక్ష్యం. కానీ తనకు పుట్టింది భగవంతుడేనన్న జ్ఞానాన్ని కోరుకుంది కౌసల్య. అంతటి అదృష్టాన్ని మరిచిపోతే ఎలా? ఆ దివ్యానుభూతిని కోల్పోతే ఆ వరానికి విలువేముంది? అదీ ఆవిడ ఉద్దేశ్యం.

అందుకనే పుత్రవియోగం ఒక తండ్రిని ఆద్యంతము విచలితుడిని చేసి ప్రాణం తీసింది. శ్రీరాముడు అవతార ధర్మాన్ని నిర్వహిస్తున్నాడన్న స్పృహ ఆ తల్లిని ఊరటపరిచింది.

దాదాపు ఇదే పరిస్థితిలో ఉన్నారు సుభద్రాచార్యులు, వరదమ్మ. చదువు ఇచ్చిన గొప్ప అదృష్టానికి మురిసిపోతూ పుత్రవియోగాన్ని సరిపెట్టుకుంది వరదమ్మ. ఆ చదువు అవసరాన్ని అంగీకరించని సుభద్రాచార్యులు తిరుమల దూరం కావటాన్ని అంగీకరించలేకపోయారు. అయితే ఇద్దరిదీ తప్పనిసరి పరిస్థితి. రుక్మిణమ్మకి ఈ రెండు ధ్యాసలూ లేవు. అజ్ఞానం అప్పుడప్పుడు ఊహించని నిర్లిప్తతని ఇస్తుంది. కొడుకులేని లోటుని తన కొడుకు అనుభవించడం ఆమెని కించపరిచింది. అంతే. సుభద్రాచార్యులవారికి శరీరం ఏభయ్యో పడిలో, మనస్సు డెబ్బయ్యోపడిలో పడింది. ఇప్పుడిప్పుడు తిరుప్పళ్ళి ఎళుచ్చి, శార్ఙమూర్తె మీద మనస్సు నిలవడంలేదు. గోస్తనీ నది స్నానానికి ఏనాడో ఒంటరయిపోయారు. అయితే కర్మసిద్ధాంతంలోనూ ఒక వైచిత్రి ఉన్నది. రాబోయే జీవితం ఛాయలు జరుగుతున్న జీవితం మీద ప్రతిఫలిస్తాయి. ఇప్పటి అనాసక్తత రాబోయే అశక్తతకి కేవలం నాంది.

అక్కడ తిరుమల అమెరికాలో కాలుమోపే సమయానికి - ఉదయమే మసక చీకటిలో గోస్తనీ నదీ స్నానానికి వెళ్ళి వస్తున్న సుభద్రాచార్యులవారు ఓ కుక్కమీద కాలేశారు. భయంతో కుక్క గావుకేకపెట్టి ఆయన్ని కరిచింది. తుళ్ళిపడి కాలు తీసుకోబోయిన ఆచార్యులవారు కాలు మెలికబడి, మొదలంటా విరిగి నేల కూలిపోయారు. అంతే, ఆ తర్వాత జీవితాంతం ఏనాడూ కుంతీ మాధవస్వామి సమక్షంలో తిరువారాధన చెయ్యలేదు. ఓ కాస్త తెలతెలవారేవరకు నేలమీద అలా మూలుగుతూనే ఉండిపోయారు ఆచార్యులవారు. కరిచిన కుక్క అప్పుడే పారిపోయింది. తెల్లవారాక చాకలి రోశయ్య ఆచార్యులవారిని రోడ్డు మధ్యలో చూసి గతుక్కుమని పరుగున ఊళ్ళోకి కబురు చేరవేశాడు. ఆచార్యులవారిని నలుగురు నులకమంచం మీద మోసుకొచ్చి ఇంటిలో చేర్చారు. ఆ రోజు కుంతీ మాధవస్వామి ఊరివారి దృష్టినుంచి పరాకయ్యాడు. స్వామికి జరగాల్సిన మర్యాదలు వెనకబడ్డాయి. బుల్లిరాజుగారు బుచ్చియ్యమ్మగారు హుటాహుటిన వచ్చారు.

కుక్క కరిచినచోట గాటు బలంగా పడింది. రక్తం ఆగకుండా కారుతోంది. కుప్పగా కూలిన ఆచార్యులవారు లేవలేకపోవడాన్ని బట్టే కాలు విరిగిందని అర్థమయింది. మధ్యాహ్నం పదకొండు గంటల సమయంలో ఆయన్ని పట్నం తరలించారు. ఆ వెళ్ళడం వెళ్ళడం పట్నంలోనే ఉండిపోయారు సుభద్రాచార్యులవారు.

బొడ్డుచుట్టూ పధ్నాలుగు ఇంజెక్షన్లు ఇవ్వాలన్నారు డాక్టర్లు. ఎక్స్‌రేలు తీసి, కాలుకి ఆపరేషన్ చెయ్యాలన్నారు. అనారోగ్యం ఆచారాన్ని వెనక బెంచీలో కూర్చోపెట్టింది. కింగ్ జార్జి ఆసుపత్రికి ఎదురుగ్గా కలెక్టరాఫీసు వెనక చిన్న ఇల్లు అద్దెకి తీయించారు

రాజుగారు. అందులో అత్తాకోడళ్ళ మకాం. ఇద్దరిలో ఒకరు తైనాతీగా ఆచార్యులవారి పక్కన. పైగా అజా పజా చూసుకోవలసిన ఆండాళ్ళు మరొకపక్క. ఇలాంటి సమయంలో ధైర్యంగా పక్కన నిలవాల్సిన వ్యక్తి కొడుకు. తిరుమల సంప్రదాయాన్ని పాటిస్తే ఆచార్యులవారి స్థానంలో కుంతీమాధవస్వామికి సేవలు చేసుకునేవాడు. ఇప్పుడు స్వామికీ, తండ్రికీ సేవలు చేసే వ్యక్తి కరువయిపోయాడు. సామర్లకోటనుంచి ఓ వైష్ణవ కుటుంబాన్ని పిలిపించి తాత్కాలికంగా గుడిని అప్పగించారు బుల్లిరాజుగారు.

ఈ గడ్డు పరిస్థితిలో వెంకటాచెలం, జయవాణి కొండంత అండగా నిలిచారు.

"ఈ విషయాన్ని తిరుమలకి తెలియజేయమంటారా?" అని అడిగాడు వెంకటాచెలం సమాధానం తనకి తెలిసినా.

"వద్దు" అన్నారు ఆచార్యులవారు ముక్తసరిగా.

తను కోరుకున్న జీవిత ప్రాంగణంలో ఉన్నవాడు తిరుమల. ఎన్నో కలల్ని క్రోడీకరించి, ఎంతో వ్యయప్రయాసల కోర్చి ఇప్పుడిప్పుడే అమెరికాలో అడుగుపెట్టాడు. కాగా, అతను వచ్చి చెయ్యగలిగిందేమీ లేదు.

ఆచార్యులవారిని గౌరవించే హితులు ఎందరో ఉన్నారు. కనుక సరిపోయింది గానీ, మరో ముఖ్యమయిన సమస్య ఆ సమయంలో ఆచార్యులవారిదాకా రాలేదు. దానిపేరు డబ్బు. పద్మనాభంలో స్వామిని నమ్ముకున్న కుటుంబం సాఫీగా జీవిక సాగించడానికీ, విశాఖపట్నంలో ఆసుపత్రిలో మంచాన పడిన వ్యక్తి జీవనం సాఫీగా సాగడానికి చాలా తేడా ఉంది.

ఇల్లు అద్దెకి తీసి వెళ్తూ వెళ్తూ బుల్లిరాజుగారు రుక్మిణమ్మ చేతిలో రెండువందలు ఇచ్చి వెళ్ళారు. ఆసుపత్రి ఖర్చులు వెంకటాచెలం భరిస్తున్నాడు. అయితే అతన్ని పీడిస్తున్న అంశం మరొకటున్నది. ఆచార్యులవారు పట్నంలో ఉండడం తప్పనిసరి అయితే ఆయన మనస్సు బాధపడకుండా ఆయనకి ఉపాధిని ఏర్పరిచే మార్గం ఏమిటా అని? ఇది చాలా జటిలమయిన సమస్య.

కొందరు కొన్ని పనులు మానుకుంటే వాళ్ళు ఏం చెయ్యాలో ఎవరికీ అంతుబట్టదు. సర్కసులో ప్రతిరోజూ అందరినీ నవ్వించే హాస్యగాడు ఆ పని చెయ్యలేని రోజంటూ వస్తే, ఎలా జీవిక సాగించాలి? బంతి ఆటలో దేశానికి తలమానికం అయిన ఆటగాడు వృద్ధాప్యంలో ఏం చెయ్యాలి? అందుకనే సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసే ప్రతివ్యక్తినీ సమాజం పోషించాలని వేదం ప్రబోధిస్తోంది. అయితే ఈ రోజుల్లో వేదం ఎవరికి కావాలి?

మంచి జీవితానికి కొడుకు శ్రీకారం చుట్టే సమయానికి తండ్రి జీవితంలో ఒక దశకి అర్ధాంతరంగా తెరపడింది. ముందుచూపు కలవాడు కనుక వెంకటాచెలం ఆలోచించాడు. ఆచార్యులవారికి ఏ విధంగా ఆదాయం ఏర్పరచాలి?

ఆ రోజుల్లో ఒకే ఒక పుస్తకాల షాపు విశాఖపట్నంలో పురిపండానీ, శ్రీశ్రీని, ఆరుద్రనీ, రావిశాస్త్రినీ దేశానికి పరిచయం చేసిన షాపు గుప్తా బ్రదర్స్. ప్రొప్రయిటరు జగన్నాధ గుప్తాగారు. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో పాల్గొన్న వ్యక్తి, వదాన్యులు. అడపా తడపా పుస్తకాల్ని ప్రచురించే అలవాటున్న సంస్థ. వెంకటాచెలం విషయమంతా వివరించగానే గుప్తాగారు జాలిపడ్డారు.

"కారణం నువ్వు వెదుకు, ఆదాయం నేను ఏర్పాటు చేస్తాను" అన్నారాయన. అంటూనే గల్లాపెట్టి తీసి పాతిక రూపాయలు ఇచ్చారు.

ఆసుపత్రిలో చేరిన పదోరోజున డాక్టర్ వ్యాఘ్రేశ్వరుడు ఆపరేషన్ చేశారు. ఆపరేషన్ సవ్యంగా జరిగి కాస్త తేరుకున్నాక తెల్లకాగితాలను, కలాన్ని తెచ్చి ఆచార్యులవాఇర్ పక్కమీద ఉంచాడు వెంకటాచెలం.

"ఆండాళ్ళు తిరుప్పావైని మీ భాషలో తెనిగించండి. ప్రచురించడానికి మా మిత్రులు ఆతృతపడుతున్నారు" అన్నాడు.

సుభద్రాచార్యులవారు ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆయన ఏనాడూ కాగితం మీద కలాన్నిపెట్టి ఎరగడు. ఆ పని ఉత్తరం ముక్క రాయడానికయినా వరదమ్మ చేసేంది. అలాగని చదువురాదని కాదు. కొత్త ఆలోచనని పేపరుమీద పెట్టడం వేరు. కొత్తగా ఆలోచించడం

వేరు. పైగా, తన రచనని ప్రచురించే ఆత్రుత ఎవరికుంటుంది? ఆచార్యులవారు మూర్ఖులు కారు, అజ్ఞానీ కారు. వెంకటాచెలం సంస్కారమూ, ఆలోచనా సరళినీ అర్థం చేసుకోగలిగారు.

కళ్ళు మూసుకుని "జై శ్రీమన్నారాయణ! మీ మేలు జీవితంలో మరువరానిది" అన్నారు. అంటున్నప్పుడు ఆయన కనుకొలకుల్లో నీరు నిండింది. వెంకటాచెలం నిట్టూర్చాడు. తన మనస్సులో ఆవేదన ఆచార్యులవారికి అర్థమయింది. ఇక డబ్బు ఇవ్వడం సులువు. మొదట విడత ఇరవై అయిదు రూపాయలు వరదమ్మ చేతిలో ఉంచాడు.

తరువాత చాలా పేజీలు సుభద్రాచార్యులవారు నింపారు వరదమ్మ సహాయంతో. అయితే ఆ పేజీలని ఎవరూ ఎప్పుడూ చదవలేదు. ఎవరూ ఎప్పుడూ ప్రచురించలేదు. ప్రచురించమని వెంకటాచెలం గుప్తాగారిని అడగనూలేదు. ఆయన ఆసక్తి చూపనూలేదు. అది జగన్నాథ గుప్తాగారు ఆ రోజుల్లో చేసిన గుప్తదానాల్లో ఒకటి. విచిత్రం ఆయన అప్పటివరకూ ఆచార్యులవారిని చూడనూ లేదు. కష్టంలో ఉన్న దేశాన్ని ఆదుకునే ఉద్యమంలో తలమునకలవుతున్న తరానికి కష్టంలో ఉన్న ఒక వ్యక్తిని ఆదుకోవడం ఏమంత కష్టంకాదు.

ఈ సమయంలో పరోక్షంగా ఆదుకున్న మరో వ్యక్తి ఉన్నాడు. ఆయన ప్రొఫెసర్ రాఘవాచార్యులు. ఆయన మొదటిసారిగా డాక్టర్ నందివాడ శ్రీనివాసరావుగారితో వచ్చి సుభద్రాచార్యులవారిని కలిశారు. డాక్టర్ శ్రీనివాసరావుగారే రాఘవాచార్యులని సుభద్రాచార్యులవారికి పరిచయం చేశారు. ఆ తర్వాత రాఘవాచార్యులు రోజూ ఆయన్ని చూసి వెళ్ళేవాడు. లావణ్య ఒక్కసారే వచ్చి చూసింది. పాడ్ ఆ ఒక్కసారీ రావడానికి బద్ధకించింది.

రాఘవాచార్యులు డెట్రాయిట్‌లో తిరుమల మీద ఓ కన్నువేసి ఉంచాడు. తిరుమల వెస్ట్ బ్లూ ఫీల్డ్‌లో లాక్‌పైన్ రోడ్‌లో ఓ గది అద్దెకి తీసుకున్నాడు. ఆ గదికి వెతుక్కుంటూ ఓ రోజు బెంజి కారు వచ్చింది. పొడుగయిన ముక్కుపొడుం రంగు కారులో పొట్టిగా ఉన్న డాక్టరుగారు దిగారు. ఆయన డాక్టర్ సత్యమూర్తిగారు. రాఘవాచార్యులతో బాపట్లలో సహాధ్యాయి. విషయమంతా ఫోన్‌లో చెప్పాడు రాఘవాచార్యులు. అర్థం చేసుకున్నాడు సత్యమూర్తి. అమెరికా కొత్తగా వచ్చినవాళ్ళకి అవసరాలేం ఉంటాయో సత్యమూర్తికి బాగా తెలుసు. ఆ దేశంలో బాగా చెల్లుబాటయ్యేది ప్లాస్టిక్ కరెన్సీ. రెండు మూడు కంపెనీల క్రెడిట్ కార్డ్స్ ఇప్పించాడు. తను మొదటి వాయిదా చెల్లించి కారు కూడా ఇంటిముందు నిలబెట్టాడు. అయితే రుమల వెళ్ళింది ప్రపంచంలోకెల్లా పెద్ద కార్లకంపెనీలో ఉద్యోగానికి. పైగా, ఆ కంపెనీ కోరి పిలిపించుకున్న ఆఫీసరు అతను. మూడు నెలల్లో కంపెనీకారు ఇచ్చింది. ఈ మూడు నెలల్లో తల్లికీ, తండ్రికీ ఆరు ఉత్తరాలు రాశాడు. ఆ రోజుల్లో పద్మనాభానికి ఫోన్ చేసే అవకాశాలు తక్కువ. ఇండియాలో అంతా క్షేమంగా ఉన్నారన్న దొంగ ఉత్తరాలు రెండు వచ్చాయి. అమెరికాకు అలవాటు పడిన యువతరం సరిపెట్టుకుంటున్న లక్షలాది దొంగ ఉత్తరాలకి ఇది ప్రారంభం. తిరుమలకి సంబంధించినంతవరకు. ఏ తల్లిదండ్రులూ తమ ఇక్కట్లని అంత దూరంలో ఉన్న బిడ్డలకి చెప్పుకోరు. చెప్పడం వల్ల ఉపయోగం ఉండదని వాళ్ళకి తెలుసు. చెప్పడంవల్ల అమెరికాలో బిడ్డలకి మనశ్శాంతి లేకుండా చేస్తామని వారికి తెలుసు. తల్లిదండ్రులకీ, బిడ్డలకీ మధ్య ఏర్పడే అంతరానికి ఇది కేవలం ప్రారంభం. తల్లిదండ్రుల, బిడ్డల మమకారాల్లో ఆత్మవంచనకి ఇది శ్రీకారం.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments

ఈ నవల గురించి కిరణ్‌ప్రభ టాక్ షో వినడానికి ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి.